

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національна спілка документознавців України
Одеська регіональна організація
Національної спілки журналістів України
Одеська національна наукова бібліотека
Одеська обласна універсальна наукова бібліотека
імені М. С. Грушевського
Національний університет «Львівська політехніка»
Західноукраїнський національний університет
Харківська державна академія культури
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв
Національний університет «Острозька академія»
Маріупольський державний університет
Університет м. Кадіс (Іспанія)
Полонійна академія у Ченстохові (Польща)
Університет Масаріка (Брно, Чехія)

**ІНФОРМАЦІЙНА ОСВІТА
ТА ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ
XXI СТОЛІТТЯ**

МАТЕРІАЛИ
XVII Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 11 – 13 вересня 2024 р.

За загальною редакцією
В. Г. Спрінсяна

Одеса
2024

Редакційна колегія:

Г. О. Оборський — ректор Національного університету «Одеська політехніка», доктор технічних наук, професор, дійсний член Академії інженерних наук України, заслужений працівник освіти України;

В. Г. Спрінсян — завідувач кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Національного університету «Одеська політехніка», кандидат мистецтвознавства, доцент, заслужений працівник освіти України, президент Національної спілки документознавців України;

А. А. Фурман — директор Інституту гуманітарних наук Національного університету «Одеська політехніка», доктор психологічних наук, професор;

О. В. Шевченко — доктор наук зі соціальних комунікацій, професор кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Національного університету «Одеська політехніка»;

Т. В. Розова — доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка»;

В. Ю. Жарких — доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, історії та політології Національного університету «Одеська політехніка»;

І. О. Бірюкова — Генеральний директор Одеської національної наукової бібліотеки, заслужений працівник культури України;

Т. В. Новальська — доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри інформаційних технологій Київського національного університету культури і мистецтв;

Ю. І. Палеха — кандидат історичних та культурологічних наук, професор кафедри інформаційно-аналітичної діяльності та інформаційної безпеки Національного транспортного університету, голова НМК МОНУ за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»;

О. В. Марковець — кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Національного університету «Львівська політехніка»;

А. А. Соляник — доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Харківської державної академії культури;

Ю. С. Амельченко — директор Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. М.С. Грушевського заслужений працівник культури України;

Ю. А. Работін — голова правління Одеської регіональної організації національної спілки журналістів України, заслужений журналіст України, кандидат економічних наук, доцент;

О. В. Лаврик — кандидат філологічних наук, доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Національного університету «Одеська політехніка»;

М. Г. Якубовська — кандидат філологічних наук, доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Національного університету «Одеська політехніка»;

Т. А. Зінов'єва — кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Національного університету «Одеська політехніка»;

О. В. Бурлука — кандидат філософських наук, доцент кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Національного університету «Одеська політехніка»;

О. О. Татакі — старший викладач кафедри інформаційної діяльності та медіа-комунікацій Національного університету «Одеська політехніка».

Відповідальні за випуск — **О. В. Лаврик, О. О. Татакі**.

Друкується за рішенням Вченої ради Національного університету «Одеська політехніка» (протокол № 1 від 25 вересня 2024 року)

Інформаційна освіта та професійно-комунікативні технології XXI I-741 століття: матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 11–13 вересня 2024 року) / за заг. ред. В. Г. Спрінсяна ; ред. кол.: Г. О. Оборський, В. Г. Спрінсян, О. В. Шевченко [та ін.] ; відп. за вип. О. В. Лаврик, О. О. Татакі. Одеса, 2024. 316 с.
ISBN 978-966-927-534-9

Збірник укладено на основі матеріалів XVII Міжнародної науково-практичної конференції з проблем інформаційної освіти, комунікативної компетенції, інформаційної культури сучасного фахівця, філософії кроскультурної комунікації та розробки й впровадження інноваційних освітніх технологій. До збірника також увійшли статті й тези доповідей, в яких розглядаються актуальні проблеми кола наук із соціальних комунікацій та суміжних галузей знань.

Розрахований на наукових працівників, фахівців інформаційної сфери, викладачів, аспірантів, студентів і всіх, хто цікавиться заявленою проблематикою.

УДК 378.4.007(477.74)(063)

Матеріали конференції публікуються в авторській редакції.

Відповідальність за зміст статей покладається на авторів.

Ministry of Education and Science of Ukraine
Odesa Polytechnic National University
National Union of Documentary Experts of Ukraine
Odesa Regional Organization
of National Union of Journalists of Ukraine
Odesa National Scientific Library
Odesa regional universal scientific library of M. S. Grushevsky
National University "Lviv Polytechnic"
Western Ukrainian National University
Kharkiv State Academy of Culture
National Academy of Managers of Culture and Arts
Ostroh Academy National University
Mariupol State University
University of Cadiz (Spain)
Polonia Academy in Częstochowa (Poland)
Masaryk University (Brno, Czech Republic)

**INFORMATIONAL EDUCATION
AND PROFESSIONAL-COMMUNICATIVE TECHNOLOGIES
OF XXI CENTURIES**

MATERIALS
of the XVII International scientifically-practical conference

Odesa, September, 11-13th, 2024

Under the general editorship
V. G. Sprinsyan

UDC 378.4.007 (477.74)

Published by the decision of the National University "Odesa Polytechnic"
Academic Council (protocol № 1, 25.09.2024)

Proceedings concluded a based on materials the XVII International Scientific and Practical conference on problems of Information Education, communicative competence, professional modern of information culture, philosophy, cross-cultural communication and the development and implementation of innovative educational technologies. The collection also includes articles and abstracts that address actual problems range of social communications sciences and related branches of knowledge.

Computed on the research workers experts of information sphere, teachers, students and all those interested in the stated issues.

The conference proceedings are published in author's edition.
Responsibility for the content of articles rests with the authors.

ЗМІСТ

БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ДОКУМЕНТОЗНАВЧОЇ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ

<i>Біловус Л. І., Біловус П. В.</i>	Роль комунікаційних стратегій спеціальних бібліотек для сліпих у формуванні інклюзивного суспільства	11
<i>Борщ О. А., Макаров О. В.</i>	Стратегічні напрями розвитку бібліотечної справи в Україні	15
<i>Забіянов Є. В.</i>	Бібліотека як Хаб цифрової освіти	20
<i>Збанацька О. М., Добровольська В. В.</i>	Бізнес-процеси в бібліотеках	26
<i>Зірчак Г. П.</i>	Організація діяльності центру електронних ресурсів як сучасного комунікаційного засобу комплектування фондів бібліотек України	31
<i>Кудлай В. О.</i>	Використання інформаційних технологій для забезпечення інтелектуальної власності на онлайн-платформі DigiUni	35
<i>Лавренюк В. В.</i>	Сучасне термінознаво: практичний аспект	39
<i>Лазарев Д. Ю.</i>	Кіберпростір, кіберзагроза та кібербезпека: особливості потрактування понять в сучасному інформаційному просторі	45
<i>Марковець О. В., Вовк Н. С.</i>	Бібліотеки та цифрові рішення у збереженні культурних надбань України в умовах війни	50
<i>Остапчук Я. В., Лебідь Т. П.</i>	Бібліографічні покажчики музеїв Тернопільщини як зразок синергії інформаційно-аналітичної діяльності бібліотек та архіву	53
<i>Охріменко Г. В.</i>	Захист інформації в контексті аналітичної культури організації: базові моделі	59
<i>Палеха Ю. І.</i>	Актуальні проблеми документознавства: стан і перспективи досліджень	68

3. Ковальчук Г., Кучерява Н. Використання електронних ресурсів в обслуговуванні користувачів у публічних бібліотеках. *Бібліотечний форум України*. 2016. № 1. С. 13-16.

4. Петрова М. Розроблення і впровадження моделей управління формуванням електронних ресурсів як актуальна бібліотекознавча проблема. *Вісник Книжкової палати*. 2012. № 3. С. 24-27.

УДК 004:347.77:37(477)(043.2)

В. О. Кудлай,
к. н. соц. ком., завідувач кафедри
інформаційної діяльності
Маріупольського державного університету

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМІ DIGIUNI

Проаналізовано питання застосування інформаційних технологій для управління інтелектуальною власністю на онлайн-платформі DigiUni. Описано основні положення Політики інтелектуальної власності, які включають принципи володіння, ліцензування та комерціалізації творів, створених на платформі. Запропоновано рекомендації щодо використання сучасних інформаційних технологій, зокрема автоматизованих систем ліцензування та моніторингу контенту, для забезпечення захисту прав авторів та стимулювання створення нових освітніх матеріалів.

Ключові слова: комунікація, інтелектуальна власність, інформаційні технології, освіта, онлайн-платформа, комерціалізація.

The application of information technologies for intellectual property management on the DigiUni online platform are analyzed. It describes the main provisions of the Intellectual Property Policy, including principles of ownership, licensing, and commercialization of works created on the platform. Recommendations are proposed for the use of modern information technologies, such as automated licensing systems, and content monitoring, to ensure the protection of authors' rights and stimulate the creation of new educational materials. have been determined.

Key words: communication, intellectual property, information technology, education, online platform, commercialization.

У сучасному світі стрімкого розвитку інформаційних технологій виникає необхідність забезпечення належного управління та захисту інтелектуальної власності (надалі – ІВ) в онлайн-середовищах. Представлена розвідка зосереджується на аналізі теоретичних і практичних аспектів застосування інформаційних технологій для управління ІВ на прикладі створення онлайн-платформи в межах міжнародного проєкту DigiUni (Digital University – Open Ukrainian Initiative) [1], спрямованого на створення єдиної цифрової освітньої екосистеми, яка забезпечить безперервну, високоякісну, інклюзивну та прозору освіту, яку можна здобути незалежно від місцезнаходження, з використанням цифрових інновацій в освітній галузі, зокрема для українських військовослужбовців, людей з обмеженими можливостями та інших вразливих категорій населення.

Основна мета дослідження полягає в розробці рекомендацій щодо ефективного використання технологій для захисту прав авторів, студентів та 10 університетів-партнерів (Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Національний університет «Києво-Могилянська академія», Сумський державний університет, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Український католицький університет, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», Херсонський державний університет, Маріупольський державний університет, Львівський національний університет імені Івана Франка) в межах єдиної цифрової освітньої екосистеми. Підходи до формування збалансованої системи інтелектуальної власності для ресурсів майбутньої єдиної цифрової освітньої системи запозичено з досвіду Університету Аліканте для впровадження цифрових курсів на практиці [2]. Співробітники Маріупольського державного університету з 3 до 6 червня 2024 року взяли активну участь у тренінгових сесіях WP2, що відбулися у місті Аліканте (Королівство Іспанія) на базі Університету Аліканте (UA – Universitat d'Alacant / Universidad de Alicante) [3].

Забезпечення захисту інтелектуальної власності є критично важливим у контексті сучасних інформаційно-освітніх технологій.

Платформи для онлайн-навчання, такі, як DigiUni, створюють значний обсяг цифрового контенту, який потребує належного захисту. Відсутність чітких політик та механізмів управління ІВ може призвести до порушення авторських прав та втрати мотивації для створення нових навчальних матеріалів.

Політика ІВ DigiUni (надалі – Політика) встановлює принципи та положення щодо володіння, використання та управління інтелектуальною власністю, створеною на платформі DigiUni. Вона спрямована на захист прав університету, викладачів, студентів та співпрацівників, стимулюючи інновації та обмін знаннями.

Політика застосовується до всіх викладачів, студентів та зовнішніх партнерів, які беруть участь у створенні контенту для платформи. Це включає штатних та позаштатних викладачів, студентів, що навчаються на курсах, та зовнішніх співпрацівників, таких, як гостьові лектори та експерти галузі.

Політика чітко визначає терміни, зокрема автор, твір, матеріали, що належать університету, значні університетські ресурси, інтелектуальна власність, авторське право, ліцензія, комерціалізація, розподіл доходів та матеріали третіх сторін.

Політика визначає правила володіння ІВ, зокрема університетське володіння творами, створеними з використанням значних ресурсів університету, спільне володіння з зовнішніми партнерами, та виключне володіння авторами творів, створених без використання значних ресурсів університету.

Політика передбачає різні варіанти ліцензування творів, створених на платформі DIGIUNI, включаючи відкритий доступ, обмежене використання та комерційне ліцензування.

Політика регулює процеси комерціалізації творів та забезпечує справедливий розподіл прибутків між університетом та авторами, залежно від внеску кожної зі сторін.

Застосування чітко визначеної політики інтелектуальної власності на платформі DIGIUNI сприяє захисту прав авторів та стимулює створення нових навчальних матеріалів. Важливою складовою є впровадження сучасних інформаційних технологій для управління ІВ, таких, як системи управління контентом, механізми захисту від копіювання та автоматизовані інструменти для моніторингу використання творів. У подальшій роботі над створенням онлайн-курсів платформи DigiUni, зокрема, рекомендується: використання

блокчейн-технологій для забезпечення прозорості та незмінності записів про створення та використання контенту; розробка інструментів для автоматичного генерування ліцензій та договорів на основі заданих умов; запровадження системи моніторингу та аналітики для відстеження використання контенту та виявлення можливих порушень авторських прав.

Отже, впровадження комплексного підходу до управління інтелектуальною власністю на платформі DigiUni сприятиме розвитку інформаційно-освітніх технологій та забезпечить захист прав усіх учасників освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. DigiUni: Digital University – Open Ukrainian Initiative. *Проект міжнародної програми Європейського Союзу Erasmus+ «Цифровий університет – Відкрита українська ініціатива» (DigiUni)*. URL: <https://www.facebook.com/groups/373183781804301/> (дата звернення: 04.05.2024).

2. IP4Growth. Intellectual Property Management A Guide to Relevant Aspects. *Official web-site of University of Alicante, Spain*. URL: <https://ip4growth.old.ogpi.ua.es/sites/default/files/IP4GROWTH%20%20Intellectual%20Property%20Management.pdf> (дата звернення: 04.05.2024).

3. DigiUni: освітяни МДУ вивчали іспанський досвід формування цифрового освітнього середовища. *Офіційний веб-сайт Маріупольського державного університету*. URL: <https://mu.edu.ua/news/digiuni-mdu-vivchaye-ispanskiy-dosvid-formuvanya-cifrovogo-osvitnogo-seredovishcha> (дата звернення: 04.05.2024).

Наукове видання

Інформаційна освіта

та професійно-комунікативні технології

XXI століття

МАТЕРІАЛИ

XVII Міжнародної науково-практичної конференції

Відповідальні за випуск — О. В. Лаврик, О. О. Татакі.